

Kajti Wilson je po poklicu učenjak. Na vseučilišču New Jersey je postal rektor in kmalu nato ga je ta demokratska država izvolila za predsednika. Kot načelnik vlade se je odlikoval po nepristranosti in nesebičnosti, ki se v Ameriki baje ne najde povsod pri oblastnikih. Wilsonov program je proti kapitalističnim izkoriščevalcem ljudstva. Še vsak predsednik zadnjih dob je nastopil s tem programom. A ko je prišel do moči, ni nobeden svojih obljub izpeljal. O Rooseveltu je znano celo, da je od trustov dobil denar za volitve, od istih trustov, proti katerim je grmel na ljudskih shodih! Pravijo, da je Wilson drugačen značaj, ki hoče pošteno izvajati demokratični program proti trustom in kartelom. — **Telefotografija** — zopet napredek na elektrotehniškem polju! Najprej so se le udarci prenašali po žici — to je navadna telegrafija. Potem so se prenesli zvoki — nastal je telefon: Sedaj se pa brzorejajo slike — in to je telefotografija. Na oddajni postaji gre igla čez slikano ploščo; večja ali manjša intenzivnost svetlobe se izrazi na električnem toku, ki se po žici prenese v daljavo, koder se isto ponavlja v obratnem redu. Električni tok tu na občutljivi plošči proizvaja sliko, ki popolnoma odgovarja oni, od katere prihaja. Slika (str. 119) je nastala v desetih minutah. Iznašli so že več načinov takega brzorejavanja. Videli bomo, kateri se bo najbolj obnesel. — **K stoletnici slavnega Watta** prinašamo tudi mi nekaj skromnih vrstic. Največji iz-

umi, ki so povzročili cele obrate v ljudskem življenju, so često nastali na preprost način, skoro slučajno. Tako je tudi mali James Watt v domači hiši pri obedu zapazil, da se par, ki se dviga iz kroga, ne da zadržati v loncu s pokrovom, ampak sili vun. Če pokrov pritiskaš na lonec, ga par s silo vzdigne in uhaja v zrak. Mali Jakec se pač ni z znanstvenimi nameni sukal okoli materinega ognjišča, a to, kar je opazil v mladosti, mu je dalo misliti celo življenje. Par, ki se dviga iz kroga, ima veliko večjo prostornino nego voda, zato se mora razširiti in s pritiskom odriniti vsako zapreko. To veliko silo treba samo vpreči v stroj, da se parna moč pretvori v gibanje. Tako je Watt iznašel parni stroj, ki je postal eden najvažnejših činiteljev novodobne kulture. Koliko parnih lokomotiv vleče dolge vrste vozov po železnih tračnicah, koliko velikanskih parnikov reže morske valove na vse strani sveta, koliko tovarn pošilja iz visokih dimnikov debele oblake v ozračje! Koliko milijonov konjskih sil se danes uporablja iz parnih strojev, in koliko milijonov ljudi ima svoj zasluzek od njih! Devetnajsto stoletje se je po pravici imenovalo **s t o l e t j e p a r a**. Dvajseto stoletje je paru sicer že ustvarilo konkurenco (hidroelektrične naprave, Dieslovi motorji itd.), a brez dvoma bo par obdržal svojo prevladajočo važnost, dokler bodo na razpolago človeštvu zemeljske zaloge premoğa.

WATTOV PRVI POIZKUS S PAROM.